

KODEKS ZAWODOWEJ ETYKI W RACHUNKOWOŚCI

Część I

PREAMBUŁA I DEFINICJE POJEĆ

Preambuła

Potrzeba istnienia Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości (Kodeksu) wynika ze świadomości, iż zawód osób zajmujących się rachunkowością jest nierozzerwalnie związany z działalnością gospodarczą i społeczną. Jakość pracy świadczonej przez osoby wykonujące taki zawód określa w dużej mierze nie tylko rozwój zatrudniającej je jednostki. Przekłada się ona – bezpośrednio – na decyzje różnych grup użytkowników informacji pochodzących z rachunkowości a także – pośrednio – ma znaczenie dla zmian gospodarczych i społecznych.

Kodeks ten, jako zbiór zasad i wytycznych codziennego postępowania zawodowego ma służyć wszystkim tym, którzy zdecydowali się wykonywać zawód księgowego lub inny w dziedzinie rachunkowości.

Niniejszy Kodeks ma również za zadanie informowanie świata gospodarki o tym, że zawód w dziedzinie rachunkowości wypracował określone zasady zapewniające wykonywanie związanej z nim pracy w sposób rzetelny, profesjonalny i odpowiedzialny. Jest on nie tylko zbiorem nakazów i zakazów wymagających przestrzegania przez wykonujące go osoby, ale także ma rozpowszechniać w środowisku zawodowym rachunkowości takie wartości jak m.in.: działanie w sposób kompetentny, praworządny, obiektywny, rzetelny i uczciwy.

Kodeks zawiera regulację etycznego postępowania w zakresie najistotniejszych sfer aktywności zawodowej osób zajmujących się rachunkowością. Zawiera on wzorce zachowań etycznych, których osoby zajmujące się rachunkowością powinny przestrzegać wyko-

nując swój zawód. Wzorce te dotyczą zarówno wykonywania samego zawodu w dziedzinie rachunkowości jak i relacji z różnymi osobami, jednostkami i instytucjami związanymi z jego wykonywaniem. Stanowią one może także podstawę do rozwiązywania sporów etycznych, gdy zachodzi wątpliwość, czy postępowanie osoby zajmującej się rachunkowością spełnia wymagania określone w niniejszym Kodeksie lub z niego pośrednio wynikające.

Dla prawidłowej interpretacji treści Kodeksu ważne jest, że część zawartych w nim zasad ma charakter ponadczasowy i ponadnarodowy.

Kodeks ten zobowiązuje każdą osobę zajmującą się rachunkowością do przestrzegania zasad etyki i postępowania zgodnie z duchem rozwoju zawodu w dziedzinie rachunkowości i globalnego otoczenia, w którym jest on współcześnie wykonywany.

Definicje pojęć

1. *Jednostka* – to podmiot, stosujący rachunkowość lub podmiot, który usługowo obsługuje rachunkowość innego podmiotu, zwane dalej odpowiednio jednostką prowadzącą rachunkowość i jednostką usługowo prowadzącą rachunkowość.
2. *Jednostka prowadząca rachunkowość* – to podmiot podlegający prawu bilansowemu, rozumianemu jako zespół norm prawnych regulujących zasady prowadzenia rachunkowości.
3. *Jednostka usługowo prowadząca rachunkowość* – to podmiot posiadający uprawnienia do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i/lub wykonujący usługi z dziedziny rachunkowości na rzecz jednostki prowadzącej rachunkowość.
4. *Osoba zajmująca się rachunkowością* – to osoba fizyczna wykonująca czynności księgowo, czynności wspomagające zarządzanie, rozliczenia podatkowe i inne rozliczenia publicznoprawne w jednostce oraz każda inna osoba powiązana z rachunkowością

poprzez naukę, dydaktykę lub inne formy działalności zawodowej.

5. *Czynności księgowe* – to działania wykonywane przez osobę zajmującą się rachunkowością w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości.

Czynności księgowe obejmują w szczególności:

- 1) prowadzenie – na podstawie dowodów księgowych – ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym,
- 2) uzgadnianie rzeczywistego stanu aktywów i pasywów z danymi księgowymi,
- 3) przeprowadzanie oraz dokumentowanie wyceny bilansowej aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego,
- 4) sporządzanie sprawozdań finansowych i innych informacji finansowych,
- 5) gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji wymaganej przez obowiązujące jednostkę prawo bilansowe,
- 6) wykonywanie analizy finansowej w zakresie wynikającym z funkcji informacyjnej systemu rachunkowości jednostki,
- 7) współpraca z biegłym rewidentem badającym sprawozdania finansowe jednostki.

W czynnościach tych mieści się także administrowanie systemami informatycznymi rachunkowości, przekazywanie objaśnień o stosowaniu zasad rachunkowości w praktyce oraz popularyzowanie wiedzy w zakresie zasad prowadzenia rachunkowości.

6. *Czynności wspomagające zarządzanie* – to działania polegające na wykorzystaniu, w ramach przyjętego w jednostce systemu zarządzania, informacji tworzonych zarówno w systemie rachunkowości jednostki, jak i uzyskiwanych z innych źródeł.

Czynności wspomagające zarządzanie obejmują w szczególności:

- 1) dostarczanie danych dla tworzenia strategii jednostki,
- 2) sporządzanie jej planów operacyjnych i doradztwo w zakresie ich realizacji,
- 3) controlling prowadzonych operacji gospodarczych i związanych z nimi kosztów,
- 4) wieloaspektową ocenę dokonań jednostki,
- 5) doradztwo lub konsulting gospodarczy w jednostce,
- 6) projektowanie, wdrażanie i obsługa systemów informacyjnych rachunkowości w jednostce,
- 7) działania i analizy mające na celu synchronizację działalności operacyjnej ze strategią jednostki, które służą wspomaganie podejmowania decyzji gospodarczych przez kadre menedżerską jednostki,
- 8) prace związane z wewnętrznym systemem raportowania i innymi działaniami z zakresu rachunkowości zarządczej.

W czynnościach tych mieści się także popularyzowanie wiedzy w zakresie koncepcji rozwiązań w rachunkowości wspomagających zarządzanie.

7. *Rozliczenia podatkowe i inne rozliczenia publicznoprawne* – to działania polegające na dokumentowaniu wypełniania przez jednostkę obowiązków podatkowych i innych obowiązków o charakterze publicznoprawnym.

Działania te obejmują w szczególności:

- 1) gromadzenie informacji oraz prowadzenie ewidencji niezbędnych do dokonania rozliczeń podatkowych i rozliczeń z innych tytułów publicznoprawnych,
- 2) wypełnianie dokumentów związanych z podatkami i innymi tytułami publicznoprawnymi,
- 3) wyjaśnianie problemów podatkowych i innych świadczeń publicznoprawnych.

W czynnościach tych mieści się także popularyzowanie wiedzy w zakresie rozliczeń publicznoprawnych.

8. *Usługi z dziedziny rachunkowości* – to czynności księgowe, czynności wspomagające zarządzanie, rozliczenia podatkowe i inne rozliczenia publicznoprawne wykonywane przez osobę fizyczną lub jednostkę gospodarczą na podstawie umowy cywilno-prawnej albo innego stosunku prawnego.
9. *Informacja z zakresu rachunkowości* – to każda informacja, wyrażona wartościowo lub w inny sposób, wykorzystywana w rachunkowości bądź wynikająca z jej prowadzenia.
10. *Środowisko zawodowe rachunkowości* – to społeczność, którą tworzą osoby zajmujące się rachunkowością, w tym członkowie ich organizacji zawodowych.
11. *Szczególne sytuacje* – to występujące sporadycznie sytuacje określone lub nieokreślone normami prawa powszechnego a wymagające zajęcia stanowiska lub odpowiedniego zachowania się przez osobę zajmującą się rachunkowością.
12. *Zasady etyki* – to zbiór zasad przedstawionych w *Kodeksie Zawodowej Etyki w Rachunkowości* uznanych za moralne ramy wykonywania zawodu w dziedzinie rachunkowości.

Część II
SPOŁECZNY STATUS OSOBY ZAJMUJĄCEJ SIĘ
RACHUNKOWOŚCIĄ ORAZ OGÓLNE ZASADY
ETYKI W RACHUNKOWOŚCI

Rozdział 1
Spółeczny status osoby zajmującej się rachunkowością

1.1. *Cechy zawodu w dziedzinie rachunkowości*

Zawód osoby zajmującej się rachunkowością wymaga:

- 1) umiejętności tworzenia rzetelnego obrazu dokonań jednostki będącej podmiotem prawa bilansowego,
- 2) zdolności analitycznego wykorzystywania powszechnie akceptowanych metod i standardów rachunkowości oraz zasad dobrej praktyki.

1.2. *Znaczenie gospodarcze zawodu w dziedzinie rachunkowości*

Zawód w dziedzinie rachunkowości jest zawodem o szczególnym znaczeniu, które należy widzieć w skali makro i mikroekonomicznej.

Makroekonomiczne funkcje gospodarcze zawodu w dziedzinie rachunkowości wynikają stąd, że jego wykonywanie w poszczególnych jednostkach – podmiotach prawa bilansowego wiąże się z tworzeniem zbiorów danych:

- 1) które są źródłem informacji o sytuacji i dokonaniach jednostki, powszechnie uznawanym za wiarygodne i tworzone specjalnie dla zewnętrznych interesariuszy (tj. inwestorów, kredytodawców, menedżerów, kontrahentów, dostawców i innych wierzycieli, administracji publicznej, społeczeństwa),
- 2) które pośrednio, poprzez własne analizy i decyzje różnych grup interesariuszy, określają kierunki alokacji kapitału w kraju lub poza jego granicami,

- 3) które poprzez system sprawozdawczości statystycznej umożliwiają przeprowadzanie rachunków makroekonomicznych charakteryzujących sytuację i dokonania gospodarcze w skali całego kraju, Unii Europejskiej i innych obszarów gospodarczych,
- 4) które dzięki funkcjom dokumentacyjno-analitycznym umożliwiają wiarygodne ustalanie zobowiązań publicznoprawnych jednostki.

Mikroekonomiczne funkcje gospodarcze zawodu w dziedzinie rachunkowości wynikają ze znaczenia informacji dostarczanych przez rachunkowość jednostki i z wykorzystywania ich do zarządzania jej działalnością. W tym rozumieniu, praca osoby zajmującej się rachunkowością służy tworzeniu – w ramach rachunkowości jednostki – specjalnych wewnętrznych procedur, standardów i raportów obejmujących kryteria klasyfikacyjne i kategorie ekonomiczno – finansowe istotne dla nadzorowania działalności jednostki, jej kontrolowania i planowania.

1.3. *Prestiż społeczny zawodu w dziedzinie rachunkowości*

Zawód w dziedzinie rachunkowości jest zawodem zaufania publicznego a wykonująca go osoba spełnia ważną rolę w społeczeństwie. Specyfika niezbędnych do wykonywania tego zawodu wiedzy i umiejętności sprawia, że mogą go wykonywać osoby o określonych predyspozycjach. Tworzą one grupę zawodową, której wyniki pracy służą licznej grupie interesariuszy wykorzystujących je w swoich analizach i decyzjach.

Te specyficzne cechy zawodu w dziedzinie rachunkowości powinny wzbudzać powszechny szacunek wśród osób świadomych znaczenia informacji tworzonych przez rachunkowość. Zawód w dziedzinie rachunkowości wykonywany z zachowaniem wszystkich wymagań profesjonalizmu oraz z poszanowaniem zasad etyki, ze względu na wskazane cechy i znaczenie gospodarcze, powinien się cieszyć dużym prestiżem społecz-

nym. Z tego też powodu, aby utrzymać wysoką ocenę tego zawodu, osoba zajmująca się rachunkowością powinna unikać popełniania błędów.

Rozdział 2

Ogólne zasady etyki w rachunkowości

2.1. Oczekuje się, że praca osoby zajmującej się rachunkowością, bez względu na miejsce jej wykonywania oraz charakter zatrudnienia, spełnia następujące warunki:

- będzie przebiegać zgodnie ze standardami zawodowymi,
- jej celem będzie osiągnięcie najwyższego poziomu jakości prowadzonych działań,
- zapewnia rzetelność wyników prowadzonych działań.

Pracę osoby zajmującej się rachunkowością można uznać za zgodną z zasadami etyki, wzbudzającą zaufanie publiczne wówczas, gdy osoba ta spełnia zasady:

- 1) kompetencji zawodowych,
- 2) wysokiej jakości pracy,
- 3) niezależności zawodowej,
- 4) odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości,
- 5) właściwego postępowania w relacjach z osobami, jednostkami i instytucjami powiązаныmi z nią zawodowo,
- 6) właściwego postępowania w przypadkach sporu i sprzeczności interesów,
- 7) właściwego postępowania w szczególnych sytuacjach jednostki prowadzącej rachunkowość,
- 8) zachowania tajemnicy zawodowej,
- 9) właściwego oferowania usług z dziedziny rachunkowości.

2.2. W myśl *zasady kompetencji zawodowych* osoba zajmująca się rachunkowością posiada należyte przygotowanie zawodowe,

ustawicznie poszerza i aktualizuje wiedzę fachową, doskonali umiejętności zawodowe oraz tak je wykorzystuje, aby jej praca mogła być uznana przez zainteresowane strony za wykonaną uczciwie, rzetelnie i pozbawioną stronniczości.

2.3. *Zasada wysokiej jakości pracy* przejawia się w tym, że osoba zajmująca się rachunkowością przestrzega należytej staranności i obiektywizmu przy systematycznej informacji przetwarzanych i prezentowanych przez rachunkowość, tak aby zasługiwały one na zaufanie wykorzystujących je osób. Zasada ta obejmuje ponadto sprawność organizacyjną, terminowość i fachowość w kontaktach z osobami korzystającymi z wyników pracy osoby zajmującej się rachunkowością oraz otwartość na zgłaszane potrzeby informacyjne, których zaspokojenie leży w obszarze jej kompetencji i możliwości rachunkowości.

2.4. *Zasada niezależności zawodowej* osoby zajmującej się rachunkowością oznacza konieczność wyrażania niezależnej opinii w sprawach wymagających rozstrzygnięć przy jej udziale.

Zasada ta wiąże się z:

- niezależnością profesjonalnego osądu, która oznacza stan umysłu pozwalający osobie zajmującej się rachunkowością na rzetelne, obiektywne i wiarygodne przedstawienie jej zdania, bez ulegania wpływom zniekształcającym profesjonalny osąd oraz
- dbałością o wizerunek zawodu w dziedzinie rachunkowości, co oznacza unikanie przez osobę zajmującą się rachunkowością takich sytuacji i działań, które mogłyby doprowadzić do tego, że inne kompetentne osoby mogłyby wyciągnąć uzasadniony wniosek, że zasada niezależności nie została przez nią zachowana.

2.5. *Zasada odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości* oznacza świadomość ko-

nieczności przygotowania i prezentowania przez osobę zajmującą się rachunkowością tych informacji w sposób zgodny z obowiązującym prawem, standardami zawodowymi i normami etycznymi.

- 2.6. *Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w jej relacjach z osobami, jednostkami i instytucjami powiązаныmi z nią zawodowo* opierają się na szacunku, zrozumieniu, bezinteresowności, życzliwości, wspólnym zaangażowaniu i wymianie doświadczeń.
- 2.7. *Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w przypadkach sporu i sprzeczności interesów* opierają się na dążeniu do obiektywnych i polubownych rozstrzygnięć w takich sytuacjach.
- 2.8. *Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w sytuacjach szczególnych jednostki prowadzącej rachunkowość lub jednostki usługowo prowadzącej rachunkowość* polegają na dążeniu do wypełnienia nadrzędnych zasad rachunkowości, ze szczególnym uwzględnieniem zasady rzetelnego i wiernego obrazu oraz norm etycznych.
- 2.9. *Zasada zachowania tajemnicy zawodowej* oznacza, że osoba zajmująca się rachunkowością w pełni przestrzega prawa zarządu jednostki do nierozpowszechniania znanych jej, a mających charakter wewnętrzny, informacji, których ujawnianie nie jest obowiązkowe w świetle prawa a które mogą mieć gospodarcze lub inne znaczenie dla jednostki.
- 2.10. *Zasady właściwego oferowania usług z dziedziny rachunkowości* zakładają uczciwość w staraniach związanych ze stosowaniem różnych form działalności marketingowej oraz innych działań mających na celu pozyskiwanie odbiorców usług z dziedziny rachunkowości.

Część III
ZASADY ETYCZNEGO WYKONYWANIA
ZAWODU PRZEZ OSOBY ZAJMUJĄCE SIĘ
RACHUNKOWOŚCIĄ

Rozdział 1

Zasada kompetencji zawodowych i wysokiej jakości pracy

Zasada kompetencji zawodowych wymaga od osoby zajmującej się rachunkowością posiadania należytego przygotowania zawodowego, ustawicznego poszerzania i aktualizowania wiedzy fachowej, doskonalenia zawodowych umiejętności oraz takiego ich wykorzystywania, aby praca osoby zajmującej się rachunkowością mogła być uznana przez zainteresowane strony za wykonaną uczciwie, rzetelną i pozbawioną stronniczości.

Zasada wysokiej jakości pracy wymaga od osoby zajmującej się rachunkowością przestrzegania należytej staranności i obiektywizmu w systematyce informacji przetwarzanych i prezentowanych przez system rachunkowości, tak aby zasługiwały one na zaufanie osób z nich korzystających. Zasada ta obejmuje sprawność organizacyjną, terminowość i fachowość w kontaktach z osobami korzystającymi z wyników pracy osoby zajmującej się rachunkowością oraz otwartość na zgłaszane potrzeby informacyjne, których zaspokojenie leży w obszarze jej kompetencji i możliwości systemu rachunkowości.

- 1.1. Do wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych nieodzowne jest posiadanie przez osobę zajmującą się rachunkowością kompetencji zawodowych, które są syntezą wiedzy teoretycznej i doświadczenia zawodowego. Kompetencje zawodowe oznaczają zdolność wykonywania pracy zgodnie z określonymi w środowisku standardami.

- 1.2. Przy wykonywaniu czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych oraz innych rozliczeń publicznoprawnych równie ważne jak kompetencje zawodowe są wartości moralne takie jak:
 - uczciwość,
 - wiarygodność,
 - obiektywizm,
 - uprzejmość,
 - szacunek,
 - odpowiedzialność społeczna.
- 1.3. Każda funkcja, której pełnienia podejmuje się osoba zajmująca się rachunkowością, wymaga osiągnięcia poziomu kompetencji zapewniającego wysoką jakość wykonywanej pracy i profesjonalizm.
- 1.4. Kompetencje zawodowe osoby zajmującej się rachunkowością obejmują nie tylko wiedzę i umiejętności z zakresu rachunkowości i dyscyplin pokrewnych, ale także z zakresu etyki i właściwych postaw zawodowych.
- 1.5. Zmiany następujące w otoczeniu osoby zajmującej się rachunkowością powodują, że nieodzowne jest doskonalenie zawodowe następujące w ciągu całego jej życia zawodowego. Przy zdobywaniu i aktualizowaniu kompetencji osoba zajmująca się rachunkowością wypracowuje nawyk dociekliwego uczenia się. Częścią nauki trwającej całe życie zawodowe jest także rozwój wartości etycznych.
- 1.6. Praca wykonywana przez osobę zajmującą się rachunkowością powinna być wysokiej jakości, zgodna z postępem i dorobkiem nauki rachunkowości i dyscyplin pokrewnych, przepisami prawa, regulacjami międzynarodowymi i zasadami ugruntowanymi dobrą praktyką.

- 1.7. Przy wykonywaniu czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie oraz rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych osoba zajmująca się rachunkowością kieruje się uczciwością intelektualną. Uczciwość intelektualna oznacza, iż osoba zajmująca się rachunkowością nie może sprawiać wrażenia, że dysponuje wiedzą i doświadczeniem, których w rzeczywistości nie posiada i powinna podejmować się tylko takich prac, do wykonywania których ma odpowiednie kompetencje.
- 1.8. Jeśli osoba zajmująca się rachunkowością nie jest w stanie wykonać we właściwy sposób określonych czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie bądź rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych to stara się o uzyskanie doradztwa i pomocy odpowiednich specjalistów, aby jej praca charakteryzowała się wysoką jakością.
- 1.9. Osoba zajmująca się rachunkowością wykonuje swoją pracę zawodową rzetelnie i uczciwie, tak aby dostarczać wiarygodnych informacji. Warunkiem tego jest sumienne wykonywanie przez tę osobę jej obowiązków, solidność, prawdomówność, szczerść.
- 1.10. Rzetelność i uczciwość osoby zajmującej się rachunkowością oznacza przestrzeganie norm zawodowych i etycznych stanowiących podstawę oceny jej postępowania.
- 1.11. Osobę zajmującą się rachunkowością charakteryzuje obiektywizm, co oznacza, że przedstawia ona i interpretuje fakty zgodnie z realiami, niezależnie od sądów innych osób. Nie może ona ulegać naciskom zwierzchników lub innych osób usiłujących zmienić jej stanowisko w konkretnej sprawie.

Rozdział 2

Zasada niezależności zawodowej

Zasada niezależności zawodowej osoby zajmującej się rachunkowością polega na wyrażaniu niezależnej opinii w sprawach wymagających rozstrzygnięć przy jej udziale.

Zasada ta wiąże się z:

- *niezależnością profesjonalnego osądu, która oznacza stan umysłu pozwalający osobie zajmującej się rachunkowością na rzetelne, obiektywne i wiarygodne przedstawienie jej zdania, bez ulegania wpływom zniekształcającym profesjonalny osąd oraz*
- *dbałością o wizerunek zawodu w dziedzinie rachunkowości, co oznacza unikanie przez osobę zajmującą się rachunkowością takich sytuacji i działań, które mogłyby doprowadzić do tego, że inne kompetentne osoby mogłyby wyciągnąć uzasadniony wniosek, że zasada niezależności nie została przez nią zachowana.*

- 2.1. Niezależność zawodowa osoby zajmującej się rachunkowością jest warunkiem profesjonalnego wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych.
- 2.2. Niezależność zawodowa osoby zajmującej się rachunkowością leży u podstaw wysokiej jakości sprawozdań finansowych i sprawozdań wewnętrznych sporządzanych w jednostce.
- 2.3. Niezależność zawodowa nie oznacza braku współpracy z innymi osobami wykonującymi czynności księgowe, czynności wspomagające zarządzanie, rozliczenia podatkowe i inne rozliczenia publicznoprawne i z innymi osobami zatrudnionymi w jednostce zgłaszającymi potrzeby informacyjne pod adresem rachunkowości.
- 2.4. Niezależność zawodowa osoby zajmującej się rachunkowością nie oznacza też braku funkcjonalnego podporządkowania.

- 2.5. Niezależność zawodową w każdym z wymienionych przypadków rozumie się jako zachowanie postawy niepoddawania się jakimkolwiek wpływom, które mogłyby stanowić zagrożenie dla etycznego (moralnego) i profesjonalnego wykonywania przez osobę zajmującą się rachunkowością czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych.
- 2.6. Niezależności zawodowej nie należy mylić z nieuzasadnionym uporem trwania przy wyrażonej opinii lub z brakiem elastyczności w wyrażaniu opinii. Powinnością osoby zajmującej się rachunkowością jest bowiem:
- wszechstronna profesjonalna analiza sytuacji związanych z wykonywanymi czynnościami księgowymi, czynnościami wspomagającymi zarządzanie, rozliczeniami podatkowymi i innymi rozliczeniami publicznoprawnymi oraz
 - skorygowanie opinii w każdym przypadku pozyskania nowej wiedzy lub informacji oświetlającej inaczej daną sprawę i uznania racji innych osób, jeżeli proponowane przez nie rozwiązania bądź sugestie pozwalają na rzetelne, obiektywne i wiarygodne przedstawienie sytuacji będącej przedmiotem osądu.
- 2.7. Niezależność zawodowa osoby zajmującej się rachunkowością w każdym razie powinna być przez nią rozumiana tylko i wyłącznie jako konieczna cecha profesjonalnego wykonywania zawodu i nie może być wykorzystywana do osiągnięcia szczególnych przywilejów ani w jednostce, ani poza nią.
- 2.8. Ramy niezależności zawodowej osoby zajmującej się rachunkowością nie wynikają z norm prawnych a wyznaczone są przez merytoryczne zasady wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczenia podatkowe i inne rozliczenia publicznoprawne oraz przez niniejszy Kodeks.

- 2.9. Osoba zajmująca się rachunkowością od momentu rozpoczęcia wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych powinna być świadoma tego, że jej niezależność zawodowa wynikająca zarówno z:
- 1) niezależności profesjonalnego osądu,
 - 2) dbałości o wizerunek zawodu w dziedzinie rachunkowości może być narażona na różnego rodzaju zagrożenia a w szczególności wynikające z zażyłości, zaufania bądź zastraszenia.

Rozdział 3

Zasada odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości

Zasada odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości oznacza świadomość konieczności przygotowania i prezentowania przez osobę zajmującą się rachunkowością tych informacji w sposób zgodny z obowiązującym prawem, standardami zawodowymi i normami etycznymi.

- 3.1. Osoba zajmująca się rachunkowością ponosi zawodową i etyczną odpowiedzialność za terminowość, obiektywizm i wiarygodność przygotowywanych i prezentowanych informacji z zakresu rachunkowości.
- 3.2. Przygotowywane i prezentowane przez osobę zajmującą się rachunkowością informacje z zakresu rachunkowości muszą być wiarygodne, kompletne, zrozumiałe i istotne dla właściwej oceny zagadnienia, którego dotyczą.
- 3.3. Osoba zajmująca się rachunkowością ponosi odpowiedzialność za stosowanie zawodowych i etycznych zasad przez podległe jej osoby w zakresie przygotowania i prezentacji informacji.

- 3.4. Osoba zajmująca się rachunkowością musi być świadoma swojej odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości. Zapewnienie właściwego poziomu tej świadomości wymaga od osoby zajmującej się rachunkowością:
- poczucia niezależności w procesie przygotowywania i prezentacji informacji,
 - świadomości i rozumienia konsekwencji działań własnych i osób podwładnych w tym zakresie.

Rozdział 4

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w relacjach z osobami, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w jej relacjach z osobami, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo opierają się na szacunku, wzajemnym zrozumieniu, bezinteresowności, życzliwości, wspólnym zaangażowaniu i wymianie doświadczeń.

- 4.1. Osoba zajmująca się rachunkowością w stosunkach z innymi osobami zajmującymi się rachunkowością, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo dba o zachowanie dobrego imienia zawodu oraz stara się o nienaruszanie interesu publicznego.
- 4.2. Osoba zajmująca się rachunkowością w relacjach z innymi osobami zachowuje szacunek, wzajemne zrozumienie, bezinteresowność i życzliwość.
- 4.3. Osoba zajmująca się rachunkowością przestrzega przepisów prawa dotyczących zakazu nieuczciwej konkurencji.

- 4.4. Ewentualne krytyczne uwagi kierowane pod adresem innej osoby zajmującej się rachunkowością osoba zajmująca się rachunkowością wyraża w obecności osoby zainteresowanej, z zachowaniem służbowych relacji.
- 4.5. Osoba zajmująca się rachunkowością służy radą i pomocą innej osobie zajmującej się rachunkowością w wykonywaniu przez nią zawodu, jeżeli o taką radę bądź pomoc zostanie przez nią poproszona.
- 4.6. Osoba zajmująca się rachunkowością w ramach współpracy z innymi osobami zajmującymi się rachunkowością, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo rozwiązuje ewentualne spory zgodnie z zasadami Kodeksu.
- 4.7. Osoba zajmująca się rachunkowością w ramach współpracy z innymi osobami zajmującymi się rachunkowością, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo przekazuje o sobie informacje mając na uwadze dbałość o prestiż własnego zawodu.
- 4.8. Osoba zajmująca się rachunkowością w ramach współpracy z innymi osobami zajmującymi się rachunkowością, jednostkami i instytucjami powiązanymi z nią zawodowo nie może wyrażać opinii, które mogą wprowadzać w błąd lub są sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Rozdział 5

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w przypadkach sporu i sprzeczności interesów

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w przypadkach sporu i sprzeczności interesów opierają się na dążeniu do obiektywnych i polubownych rozstrzygnięć w takich sytuacjach.

- 5.1. Osoba zajmująca się rachunkowością powinna być świadoma możliwości zaistnienia sytuacji, które mogą być przyczyną wystąpienia sprzeczności interesów. W związku z tym powinna ona być wyczulona na czynniki przyczyniające się do ich powstania.
- 5.2. Sprzeczność interesów może mieć miejsce zwłaszcza wtedy, gdy ktokolwiek będzie nakłaniał osobę zajmującą się rachunkowością do nieprzestrzegania zasad:
- wysokiej jakości pracy,
 - kompetencji zawodowych,
 - niezależności zawodowej,
 - odpowiedzialności za przygotowywane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości,
 - postępowania w relacjach z osobami, jednostkami i instytucjami powiązanymi z osobą zajmującą się rachunkowością zawodowo,
 - postępowania w szczególnych sytuacjach jednostki prowadzącej rachunkowość,
 - zachowania tajemnicy zawodowej,
 - właściwego oferowania usług księgowych z dziedziny rachunkowości.
- 5.3. Osoba zajmująca się rachunkowością powinna zwracać szczególną uwagę na sytuacje, które mogą doprowadzić do zachowań niezgodnych z zasadami etyki, czyli takie sytuacje, gdy:
- 1) na osobę zajmującą się rachunkowością wywierany jest nacisk przez:
- osoby z jednostki, w której jest zatrudniona,
 - osoby z jednostki, na rzecz której prowadzi usługowo księgi rachunkowe lub wykonuje inną usługę z zakresu rachunkowości,

- 2) powstaje sprzeczność między lojalnością osoby zajmującej się rachunkowością:
 - wobec jednostki, w której jest zatrudniona,
 - wobec jednostki, której jest współnikiem,a postępowaniem zgodnym z zasadami etyki.
- 5.4. Sytuacje sporne mogą mieć miejsce pomiędzy osobami zajmującymi się rachunkowością a:
 - 1) innymi osobami zajmującymi się rachunkowością,
 - 2) jednostkami, w których są zatrudnione,
 - 3) jednostkami, z którymi łączy ich stosunek cywilno-prawny,
 - 4) jednostkami, na rzecz których usługowo prowadzą rachunkowość lub wykonują inne usługi z zakresu rachunkowości.
- 5.5. W przypadku wystąpienia sporów osoba zajmująca się rachunkowością powinna zastosować zasady określone w jednostce jako wewnętrzne procedury postępowania przewidzianego dla tego typu sytuacji.
- 5.6. Jeżeli sporu nie da się rozstrzygnąć w powyższy sposób, wówczas wskazane jest:
 - 1) przeanalizowanie przedmiotu sporu z bezpośrednim przełożonym, a gdy to nie pozwoli na rozwiązanie problemu, wówczas osoba zajmująca się rachunkowością może zwrócić się do osoby z wyższego szczebla kierownictwa, powiadamiając o tym fakcie bezpośredniego przełożonego,
 - 2) zwrócenie się o poradę do niezależnego doradcy lub zawodowej organizacji osób zajmujących się rachunkowością w celu ustalenia dalszego toku postępowania,
 - 3) w ostateczności zrezygnowanie z wykonywania na rzecz danej jednostki czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych (rezygnacja z pracy lub zlece-

nia) oraz przygotowanie odpowiedniego wyjaśnienia dla zawodowej organizacji osób zajmujących się rachunkowością.

- 5.7. W każdym przypadku wystąpienia sprzeczności interesów lub sporów należy dążyć przede wszystkim do polubownego załatwienia sprawy.

Rozdział 6

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w sytuacjach szczególnych jednostki prowadzącej rachunkowość lub jednostki usługowo prowadzącej rachunkowość

Zasady postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w sytuacjach szczególnych jednostki prowadzącej rachunkowość lub jednostki usługowo prowadzącej rachunkowość polegają na dążeniu do wypełnienia nadrzędnych zasad rachunkowości ze szczególnym uwzględnieniem zasady rzetelnego i wiernego obrazu oraz norm etycznych.

- 6.1. Sytuacje szczególne dotyczące jednostki prowadzącej rachunkowość lub jednostki usługowo prowadzącej rachunkowość, w których może znaleźć się osoba zajmująca się rachunkowością w trakcie wykonywania zawodu, to między innymi:
- 1) likwidacja, upadłość, postępowanie układowe bądź naprawcze,
 - 2) zagrożenie zasady kontynuacji działalności z innych powodów,
 - 3) zmiany personalne w zakresie wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych,
 - 4) utrata znaczących zasobów informacyjnych, w tym dokumentacji źródłowej, ujawnienie istotnych materialnie uchybień mających konsekwencje w rachunkowości jednostki.

- 6.2. W przypadku likwidacji, upadłości, postępowania układowego bądź naprawczego, osoba zajmująca się rachunkowością powinna współpracować z osobami, jednostkami i instytucjami zaangażowanymi w tę sytuację zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym Kodeksie.
- 6.3. W przypadku zidentyfikowania przez osobę zajmującą się rachunkowością zagrożenia kontynuacji działalności jednostki prowadzącej rachunkowość lub jednostki usługowo prowadzącej rachunkowość, powinna ona powiadomić o tym fakcie kierownika jednostki.
- 6.4. W przypadku zmian personalnych w zakresie wykonywania czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych ustępująca osoba zajmująca się rachunkowością powinna przekazać osobie przejmującej, w stosowanej w jednostce na taką okoliczność procedurze, niezbędne informacje o czynnościach księgowych, czynnościach wspomagających zarządzanie, rozliczeniach podatkowych i innych rozliczeniach publicznoprawnych wykonywanych przez nią, w tym także informacje, które nie wynikają z regulacji wewnętrznych a są niezbędne dla prawidłowego wykonywania zadań zawodowych.
- 6.5. W przypadku utraty znaczących zasobów informacyjnych, osoba zajmująca się rachunkowością powinna wykazywać gotowość i chęć współpracy w odbudowie tych zasobów.
- 6.6. W przypadku ujawnienia istotnych materialnie uchybień mających konsekwencje w rachunkowości jednostki, osoba zajmująca się rachunkowością powinna powiadomić o tym fakcie bezpośredniego przełożonego lub kierownika jednostki, uwzględniając przepisy prawa i zasady etyki.

- 6.7. W przypadku wystąpienia innych szczególnych sytuacji, osoba zajmująca się rachunkowością powinna dążyć do ich rozwiązania zgodnie z przepisami prawa i zasadami etyki w rachunkowości.

Rozdział 7

Zasada zachowania tajemnicy zawodowej

Zasada zachowania tajemnicy zawodowej oznacza, że osoba zajmująca się rachunkowością w pełni przestrzega poszanowania prawa zarządu jednostki do nierozpowszechniania znanych jej, a mających charakter wewnętrzny, informacji, których ujawnianie nie jest obowiązkowe w świetle prawa a które mogą mieć gospodarcze lub inne znaczenie dla jednostki.

- 7.1. Tajemnica zawodowa oznacza nieupublicznianie spraw, faktów, wiadomości, których nie należy rozgłaszać i które nie powinny wyjść na jaw ze względu na ochronę interesu jednostki.
- 7.2. Osoba zajmująca się rachunkowością zachowuje tajemnicę zawodową dotyczącą informacji otrzymanych podczas wykonywania w jednostce wszystkich czynności księgowych, czynności wspomagających zarządzanie, rozliczeń podatkowych i innych rozliczeń publicznoprawnych. Zachowanie tajemnicy zawodowej obowiązuje także po ustaniu formalnych powiązań osoby zajmującej się rachunkowością z daną jednostką.
- 7.3. Osoba zajmująca się rachunkowością w żadnym przypadku nie wykorzystuje ani nie ujawnia tajemnicy zawodowej dla korzyści osobistych lub dla korzyści innych osób. Pod żadnym pozorem ujawnienie tajemnicy zawodowej nie może wynikać z dążenia do spowodowania szkody w realizacji celów jednostki czy też osób trzecich.

- 7.4. Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej dotyczy zarówno informacji związanych z kontrahentami jednostki, jak i innych aspektów jej działalności.
- 7.5. Tajemnica zawodowa może być ujawniona tylko na podstawie upoważnień wynikających z przepisów prawa, standardów zawodowych, jak również umów i porozumień wzajemnych.
- 7.6. W każdym przypadku zamiaru ujawnienia tajemnicy zawodowej osoba zajmująca się rachunkowością rozważa i uwzględnia:
- prawo osoby, której ujawniana tajemnica ma być przekazana, do otrzymania określonych informacji objętych tajemnicą zawodową,
 - sposób ujawnienia oraz dowody potwierdzające ujawnienie tajemnicy zawodowej,
 - konsekwencje ujawnienia tajemnicy zawodowej oraz odpowiedzialność z tego tytułu.
- 7.7. W przypadku jakiegokolwiek wątpliwości związanej z przestrzeganiem tajemnicy zawodowej osoba zajmująca się rachunkowością informuje w pierwszej kolejności o tym swojego bezpośredniego przełożonego.
- 7.8. Osoba zajmująca się rachunkowością kierująca pracą innych osób zajmujących się rachunkowością zobowiązana jest do poinformowania ich o obowiązku przestrzegania tajemnicy zawodowej.

Rozdział 8

Zasady właściwego oferowania usług z dziedziny rachunkowości

Zasady właściwego oferowania usług z dziedziny rachunkowości zakładają uczciwość w staraniach związanych ze stosowaniem różnych form działalności marketingowej oraz innych działań mających na celu pozyskiwanie odbiorców usług z dziedziny rachunkowości.

- 8.1. Osoba zajmująca się rachunkowością informuje o swoich usługach w sposób rzetelny i uczciwy, kierując się postanowieniami prawa i zasadami etyki.
- 8.2. Oferowanie usług w dziedzinie rachunkowości nie może wpływać niekorzystnie na reputację zawodu księgowego.
- 8.3. Za sprzeczne z zasadami etyki zawodowej uznaje się przy oferowaniu usług w dziedzinie rachunkowości w szczególności:
 - 1) informowanie odbiorcy usług o możliwościach wywierania wpływu na organy władz, administracji itp.,
 - 2) podawanie informacji samochwalczych nie opartych na wiarygodnych faktach lub nieuzasadnione nazywanie siebie ekspertem lub specjalistą w danym obszarze rachunkowości,
 - 3) oferowanie i wykonywanie usług za cenę nie pozwalającą na pokrycie kosztów ich świadczenia,
 - 4) prezentowanie w ofertach przesadnych informacji co do jakości świadczonych usług, terminowości ich wykonywania, posiadanych kwalifikacji i doświadczenia itp.,
 - 5) czynienie jakichkolwiek porównań z innymi księgowymi, zwłaszcza w zakresie kompetencji i cen usług oraz umniejszanie wartości pracy innych księgowych itp.
- 8.4. Osoba zajmująca się rachunkowością będąc autorem publikacji, wygłaszając wykłady, udzielając wywiadów itp., poza treścią

merytoryczną może informować o swoich kwalifikacjach zawodowych i o miejscu zatrudnienia ale nie może przekazywać informacji o usługach świadczonych przez jednostkę, w której jest zatrudniona.

Część IV

OGRANICZENIA W WYKONYWANIU ZAWODU W DZIEDZINIE RACHUNKOWOŚCI

1. Oceniając swoją zdolność do wykonywania zawodu w dziedzinie rachunkowości należy mieć na uwadze, że ograniczenia w wykonywaniu zawodu w dziedzinie rachunkowości mogą wynikać z uwarunkowań osobistych i zewnętrznych. Do osobistych ograniczeń zaliczyć należy: poziom kwalifikacji i doświadczenie zawodowe, indywidualne predyspozycje zawodowe i zdolności organizacyjne oraz sprawność psychiczną. Do zewnętrznych ograniczeń w wykonywaniu zawodu w dziedzinie rachunkowości zaliczyć należy wymagania wynikające z obowiązujących norm prawnych i zawodowych oraz z wewnętrznych przepisów jednostki będącej pracodawcą lub usługobiorcą.
2. Oceniając swoją zdolność do wykonywania zawodu w dziedzinie rachunkowości należy brać pod uwagę w szczególności:
 - aktualne wymagania wynikające z obowiązujących norm prawnych i zawodowych,
 - aktualne i najbliższe wymagania wynikające z regulacji wewnętrznych jednostki w zakresie: rachunkowości i zdolności organizacyjnych osób w niej zatrudnionych,
 - aktualne wymagania w zakresie kwalifikacji ogólnych i zawodowych oczekiwanych od osoby zajmującej się rachunkowością w zatrudniającej ją jednostce,
 - wymaganą sprawność psychiczną i fizyczną od osoby zajmującej się rachunkowością.

3. Szczególne ograniczenie w wykonywaniu zawodu w dziedzinie rachunkowości może powodować prawomocny wyrok sądowy za przestępstwo gospodarcze lub orzeczenie właściwej instancji przewidziane w normach prawa dla wykonywania zawodu w dziedzinie rachunkowości.

Część V

PRZESTRZEGANIE ZASAD ETYKI W RACHUNKOWOŚCI, ICH NARUSZENIE I KOMISJA ETYKI

Rozdział 1

Sygnatariusze Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości

- 1.1. Każda osoba zajmująca się rachunkowością, jednostka usługowo prowadząca rachunkowość, jednostka prowadząca rachunkowość może złożyć w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce oświadczenie o przyjęciu i stosowaniu Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości.
Taka osoba i jednostka po zarejestrowaniu oświadczenia w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce staje się Sygnatariuszem Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości i ma prawo zamieścić informację o tym fakcie na swojej stronie internetowej lub informować w inny sposób.
- 1.2. Sygnatariusze Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości wskazują wszystkim zainteresowanym sposób dostępu do tekstu tego Kodeksu.
- 1.3. Obowiązkiem Sygnatariusza Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości jest przestrzeganie zasad określonych w Kodeksie. Kierownik jednostki będącej Sygnatariuszem Kodeksu zapewnia warunki dla wdrożenia i przestrzegania zasad Kodeksu

Zawodowej Etyki w Rachunkowości przez podległe mu osoby zajmujące się rachunkowością.

Rozdział 2

Naruszenie zasad Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości

2.1. Zachowanie Sygnatariusza niezgodne z zasadami Kodeksu

Za naruszenie zasad Kodeksu uznane będzie każde zachowanie niezgodne z tymi zasadami a także próba obejścia zasad Kodeksu, w tym poprzez wykorzystanie podmiotów niezwiązanych zasadami Kodeksu.

W przypadku naruszenia zasad Kodeksu przez pracownika lub osobę działającą na zlecenie Sygnatariusza Kodeksu odpowiada zarówno Sygnatariusz, jak i osoba, która te zasady naruszyła.

2.2. Rozstrzyganie spraw dotyczących naruszeń Kodeksu

Wszelkie sprawy związane z naruszeniem przez Sygnatariuszy postanowień Kodeksu rozstrzygane są przez Komisję Etyki.

2.3. Zgłoszenie o naruszeniu zasad Kodeksu

Każdy może zgłosić do Komisji Etyki naruszenie przez Sygnatariusza postanowień Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości. Zgłoszenie powinno nastąpić w formie pisemnej i zawierać opis naruszenia, którego dopuścił się Sygnatariusz.

2.4. Informowanie o naruszeniu zasad Kodeksu

Komisja Etyki o wniesionym zgłoszeniu niezwłocznie informuje Sygnatariusza, którego zgłoszenie dotyczy.

2.5. Podejmowanie działań

Komisja Etyki podejmuje działania prowadzące do oceny stawianych zarzutów. W przypadku stwierdzenia naruszenia zasad

Kodeksu przez Sygnatariusza Komisja Etyki może w stosunku do Sygnatariusza:

- a) zwrócić uwagę na stwierdzone naruszenia zasad,
- b) napiętnować występowanie naruszeń zasad,
- c) dokonać skreślenia z listy Sygnatariuszy.

W każdym przypadku Komisja Etyki może żądać od Sygnatariusza usunięcia skutków naruszenia zasad Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości.

- 2.6. W razie stwierdzenia naruszenia zasad Kodeksu przez członka Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Komisja Etyki powiadamia odnośny organ władz Stowarzyszenia.

Rozdział 3 **Komisja Etyki**

3.1. *Cel powołania Komisji Etyki*

Komisja Etyki powołana jest do oceny przestrzegania przez Sygnatariuszy zasad określonych w Kodeksie Zawodowej Etyki w Rachunkowości.

Komisja Etyki działa przy Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce zgodnie z jego statutem.

3.2. *Działalność Komisji Etyki*

Organizację oraz szczegółowe zasady działalności Komisji Etyki określa Zarząd Główny Stowarzyszenia Księgowych w Polsce w uchwalonym „Regulaminie działania Komisji Etyki”.

Komisja Etyki rozpatruje zgłaszane przez Sygnatariuszy uwagi i propozycje odnoszące się do treści Kodeksu Zawodowej Etyki w Rachunkowości oraz przygotowuje i przedkłada Zarządowi Głównemu Stowarzyszenia Księgowych w Polsce propozycje zmian zasad niniejszego Kodeksu.

Część VI
POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Kodeks Zawodowej Etyki w Rachunkowości wchodzi w życie z dniem jego przyjęcia, w drodze uchwały, przez Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.